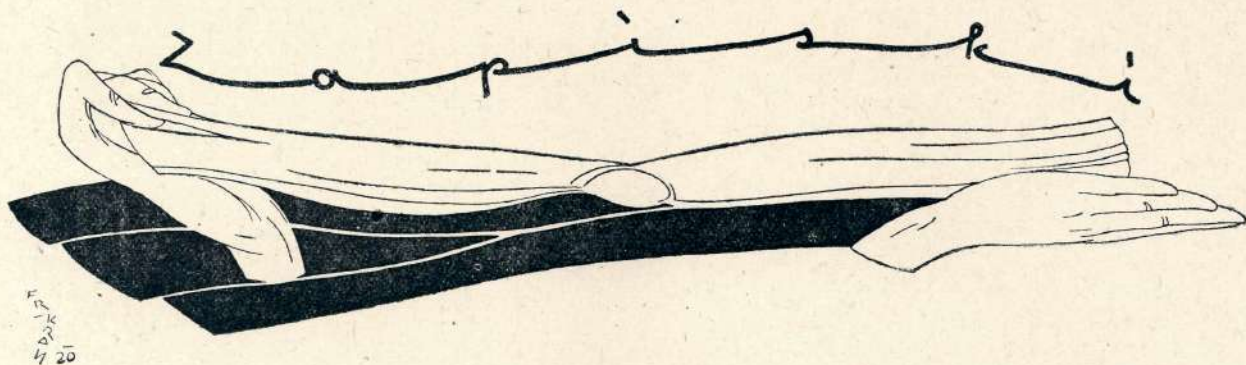

SLOVSTVO.

Fran Levstik. Izbrani spisi za mladino. Priredila Fran Erjavec in Pavel Flere. Z risbami okrasil Anton Koželj. V Ljubljani 1921. Str. XXXII, 220. — Iz zbirke »Slovenski pesniki in pisatelji«. II. zvezek. Izdala in založila Učiteljska tiskarna v Ljubljani. — Vez. 54 K.

Po ponesrečeni Golarjevi izdaji Levstikovih »Pesmi« sem skeptično vzel v roko gori navedeno knjigo. A prav prijetno sem bil presenečen, prečitavši jo do konca. Življenjepis, ki je natisnjen kot uvod, je pisan z večšo roko; posebno srečno je sestavljen odstavek »Levstik kot človek«. To so besede, ki sežejo globoko v srce. Vsaka vrsta je pisana z globokim umevanjem in toplo ljubeznijo. — Snov je razvrščena sledeče: I. Otroške pesmi. — II. Pesmi o živalih. — III. Razne pesmi. — IV. Pravljice in pripovedke. — V. Martin Krpan. — VI. Potovanje iz Litije do Čateža. — Kdor pazljivo prečita te pesmi, bo res dobil vtis, da je bil Levstik največji pesnik svoje dobe ter da je še vedno med prvimi pesniki otroških pesmi (edini Župančič ga je prekosil). Pomislimo samo, kakšne omledne stvari se nudijo danes našim malim kot mladinska literatura! Zelo srečna je bila misel, da sta sestavitelja sprejela med »Razne pesmi« tudi pesem »Na vseh svetnikov dan«; saj je bila ravno ta pesem ena izmed onih, radi katerih so proglasili prvo Levstikovo pesniško zbirko iz l. 1854. za »pohujšljivo«, jo postavili pod zaporo in skoro uničili Levstika. — »Martin Krpan« je tiskan v celoti brez karakterističnega uvodnega odstavka o Močilarju in brez nebitvenega stavka nekje v sredini. — V »Potovanju iz Litije do Čateža« je izpuščen popolnoma upravičeno del one znamenite digresije o slovenskem slovstvu, ki zanima bolj literarnega historika nego mladino. S tem pa je »Potovanje iz Litije do Čateža« dobilo bolj zaokroženo obliko in pridobilo na vrednosti kot vzoren potopis. — Dodani »Tolmač« popolnoma ustreza potrebi; mogoče bi si želeli tuptam še kaj več.

Škoda, da motijo knjigo številne tiskovne napake in dejstvo, da sta sestavitelja prevzela v zbirko pesem »Turkova prisega«, ki ni Levstikova, temveč Bezenškova; torej podobna smola, kakršno je imel tudi Golar pri svoji izdaji. — Ilustracije tudi ne bodo vsem ugajale. Čudno, da Martina Krpana naši umetniki še dosedaj niso mogli tako pogoditi, da bi vsaj nekoliko odgovarjal Levstikovemu; tudi Smrekarjev se mi ne zdi pravi. — Kakor čujemo, nameravata gg. sestavitelja nadaljevati izdajo slovenskih pisateljev in pesnikov za mla-

dino. Pričujoča izdaja nam jamči, da bodo izdaje res dobre, ker sta gospoda z izborom pokazala, da imata dober okus.

R. M.

Aškerčeva čitanka. Izbrane pesmi Antona Aškercja. Uredil in uvod napisal dr. Ivan Prijatelj. — II. pomnožena izdaja. — V Ljubljani. Izdala in založila »Omladina«. 1920. — Str. 187.

Prvo izdajo (l. 1913.) je urednik pomnožil za dve pesmi (Judit, Tri ptice) in na podlagi Aškerc-Levčeve korespondence vstavil v uvod velezanimiv, popolnoma nov odstavek o Aškerčevem pesniškem razvoju. Tukaj se nam prvokrat razgrne v jasni sliki Fran Levčec kot urednik, ki je v skromnem štajerskem kaplanu odkril epično silo in pomagal ustvariti Slovencem največjega epskega pesnika. Interesantno je zasledovati razmerje med mentorjem, ki daje nasvete, a obenem občudovaje zasleduje razvoj, dokler ne pride do točke, ko ne more več svetovati, temveč samo ponosno občuduje, in učenec, prvotno skromnim, sprejemljivim, a pozneje »samozavestno vzravnanim«.

S tem odstavkom se je Prijateljeva študija o Aškercu spopolnila, odkril nam je njegov pesniški razvoj.

R. M.

Gaj Petronij Arbitr: Pojedina pri Trimahijonu. Poslovenil dr. Joža Glonar. 1919. Založba »Omladina« v Ljubljani. Cena broš. 9 K. Str. 88.

Kaferi izobraženec ne pozna Petronija iz romana »Quo vadis?« Na videz je bil lehkoživec v krogu prijateljev cesarja Nerona, v resnici pa bister opazovalec sodobnikov in izboren pisatelj. Napisal je prvi realistični roman svetovnega slovstva, »Saturae« zvan, v kakih 20 knjigah, od česar sta se nam ohranili nekako dve. Pa koliko zabave in pouka nam nudita že ti dve! Tu vidimo, kakšno je bilo socialno življenje v majhnih mestih južne Italije ob času cesarja: »bratovščina avgustalov«, povsod razširjena, je skrbela za božje češčenje cesarjevo; posamezniki imajo cele črede sužnjev in sužnjic; z izrednimi lastnostmi se marsikateri izmed teh povzpne do večkratnega milijonarja, ki se, od sreče pijan, brezmiselno zabava, napravlja pojedine in si dá od zajedavk kaditi; vidimo že tudi nekatere strasti italskega ljudstva, ki so se do danes ohranile (n. pr. zasledovanje in pobijanje ptic). Kar je pa najvažnejše: že ta odlomek nam kaže, kako se je v Italiji čimdalje bolj širil prepad med popolno bedo in pa med maloštevilnimi bogatini, ki niso imeli prav